

Rezultatele consultării publice privind drepturile care decurg din statutul de cetățean al Uniunii 2020

FIȘĂ INFORMATIVĂ

15 Decembrie 2020

În perioada iulie-octombrie 2020, Comisia a organizat o consultare publică privind drepturile care decurg din statutul de cetățean al Uniunii, care, împreună cu sondajul Eurobarometru pe tema „Cetățenia UE și democrația”, au constituit baza Raportului privind cetățenia în 2020. În cadrul consultării au fost primite 343 de răspunsuri din 26 de state membre ale UE și din Regatul Unit¹. În plus, au fost prezentate 23 de documente de poziție de către părțile interesate, preponderent din societatea civilă. Ca urmare, rezultatele sintetizate de mai jos nu pot fi generalizate pentru populația UE, ci pot fi utilizate mai degrabă pentru a obține informații detaliate. Au fost analizate toate contribuțiile pentru a clarifica modul în care drepturile care decurg din statutul de cetățean al Uniunii sunt înțelese, exercitate și experimentate în teritoriu. Prezenta fișă informativă evidențiază principalele constatări, care pot fi explorate în continuare în cadrul Raportului aferent consultării publice privind drepturile care decurg din statutul de cetățean al Uniunii 2020.

Exercitarea drepturilor care decurg din statutul de cetățean al Uniunii

Pentru a-și exercita drepturile, cetățenii trebuie să cunoască existența acestora. Peste 60% dintre respondenți (167) au considerat că nu se depun suficiente eforturi pentru informarea cetățenilor Uniunii cu privire la drepturile acestora care decurg din statutul de cetățean al Uniunii. Anumite site-uri informative, precum „Europa”, sunt bine cunoscute, dar în ansamblu respondenții au considerat că există prea multe site-uri individuale și este necesară consolidarea.

Peste 75% dintre respondenți (202) ar considera utilă posibilitatea de a contacta o autoritate dedicată la nivel național pentru a-i sprijini în ceea ce privește exercitarea drepturilor acestora care decurg din statutul de cetățean al Uniunii.

La întrebarea privind factorii care limitează accesul cetățenilor la drepturile acestora care decurg din statutul de cetățean al Uniunii, respondenții au făcut referire la decalajul digital, lipsa unor site-uri care să conțină informații raționalizate și educația civică insuficientă din școlile din întreaga UE.

Societatea civilă din Europa sugerează că informațiile „ar trebui să fie disponibile în școli, la locurile de muncă și în cadrul agențiilor profesionale, în centrele de asistență medicală, în agențiile de turism, precum și prin intermediul asociațiilor care oferă servicii cetățenilor sau în locurile în care se organizează activități educaționale, recreative și sportive etc. pentru a putea informa un număr cât mai mare de persoane, în locurile în care se află acestea”.

Dreptul la liberă circulație în UE

Dreptul la liberă circulație se numără printre principiile esențiale care stau la baza pieței unice a UE. Fiecare cetățean al Uniunii care călătorește într-un alt stat membru al UE își exercită acest drept fundamental care decurge din statutul de cetățean al Uniunii.

Majoritatea respondenților au raportat că principalele motive ale acestora pentru călătoria în UE au fost vacanțele, urmate de muncă și vizitarea prietenilor și familiei.

43 dintre respondenți au raportat că s-au confruntat o formă de discriminare atunci când și-au exercitat dreptul la liberă circulație.

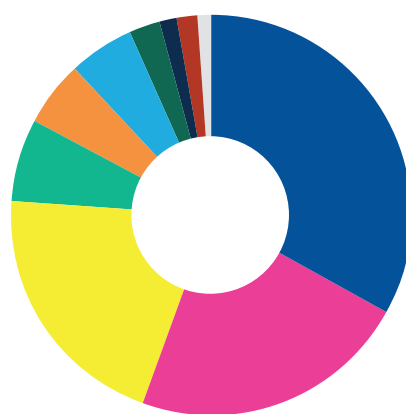

Figura 1 – Scopul călătoriei în UE
(număr total de respondenți;
sunt posibile mai multe răspunsuri)

Sursă: Sondaj UE, consultare publică privind drepturile care decurg din statutul de cetățean al Uniunii 2020. Notă: Număr de observații: 240

¹ Răspunsurile din Regatul Unit au fost analizate în mod separat.

Dreptul de ședere într-un alt stat membru

„Mi-aș dori să fi avut informații exacte cu privire la perioada de timp pe durata căreia pot locui [în țară] fără să mă înregistrez, cu privire la locul în care să mă înregistrez și, mai ales, informații mai clare cu privire la accesul la servicii de asistență medicală”.

Citat din afirmația unui cetățean al Uniunii

28

dintre respondenți declară că s-au confruntat cu o formă de discriminare bazată pe naționalitatea acestora atunci când au locuit într-un alt stat membru.

Sub rezerva anumitor condiții, cetățenii Uniunii au dreptul de a locui într-un stat membru al UE, altul decât țara de cetățenie a acestora. Jumătate dintre respondenți au locuit în trecut într-un alt stat membru al UE pe o perioadă mai mare de trei luni.

Majoritatea respondenților au indicat că au locuit într-un alt stat membru pentru muncă educație/formare profesională și voluntariat.

Înainte de a se muta într-un alt stat membru, contactele personale, informațiile online și birourile de asistență din țara de plecare au fost considerate a fi cele mai comune și utile surse de informații.

Cetățenii Uniunii își doresc adesea să fi fost mai bine informați înainte de mutare cu privire la aspecte precum prestațiile sociale, asigurarea de sănătate și înregistrarea reședinței. Figura 2 enumeră măsurile de sprijin pe care cetățenii mobili ai UE le consideră foarte utile.

28 declară că s-au confruntat cu o formă de discriminare bazată pe naționalitatea acestora atunci când au locuit într-un alt stat membru. Aceasta a inclus interacțiuni cu băncile, autoritățile și proprietarii de imobile, de către care respondenții au perceput că au fost tratați diferit față de cetățenii țării respective.

Figura 2 – Măsuri de sprijin și utilitatea acestora pentru mutarea într-un alt stat membru al UE (numărul de respondenți care au răspuns fie „Foarte utile”, fie „Destul de utile”)

Măsuri de sprijin	Considerate „foarte utile” sau „destul de utile” de către respondenții care:	
	au locuit într-un alt stat membru al UE pe o perioadă de cel puțin trei luni în trecut (135 de respondenți)	nu au locuit într-un alt stat membru al UE pe o perioadă de cel puțin trei luni în trecut (136 de respondenți)
1. O sesiune de primire organizată la nivel local sau comunitar	99	108
2. Mese rotunde, ateliere axate pe sarcini și abilități specifice	94	111
3. Evenimente sociale cu localnici sau cu alți cetățeni mobili ai UE pentru partajarea experiențelor	103	98
4. O platformă online pentru primirea și schimbul de informații	118	120
5. Un site național care explică drepturile cetățenilor mobili ai UE într-un context național	111	114
6. Un sistem de identificare online la nivelul întregii UE în scopuri de guvernare electronică	103	102
7. Cursuri lingvistice	117	115
8. Altele	12	10

Sursă: Sondaj UE, consultare publică privind drepturile care decurg din statutul de cetățean al Uniunii 2020.

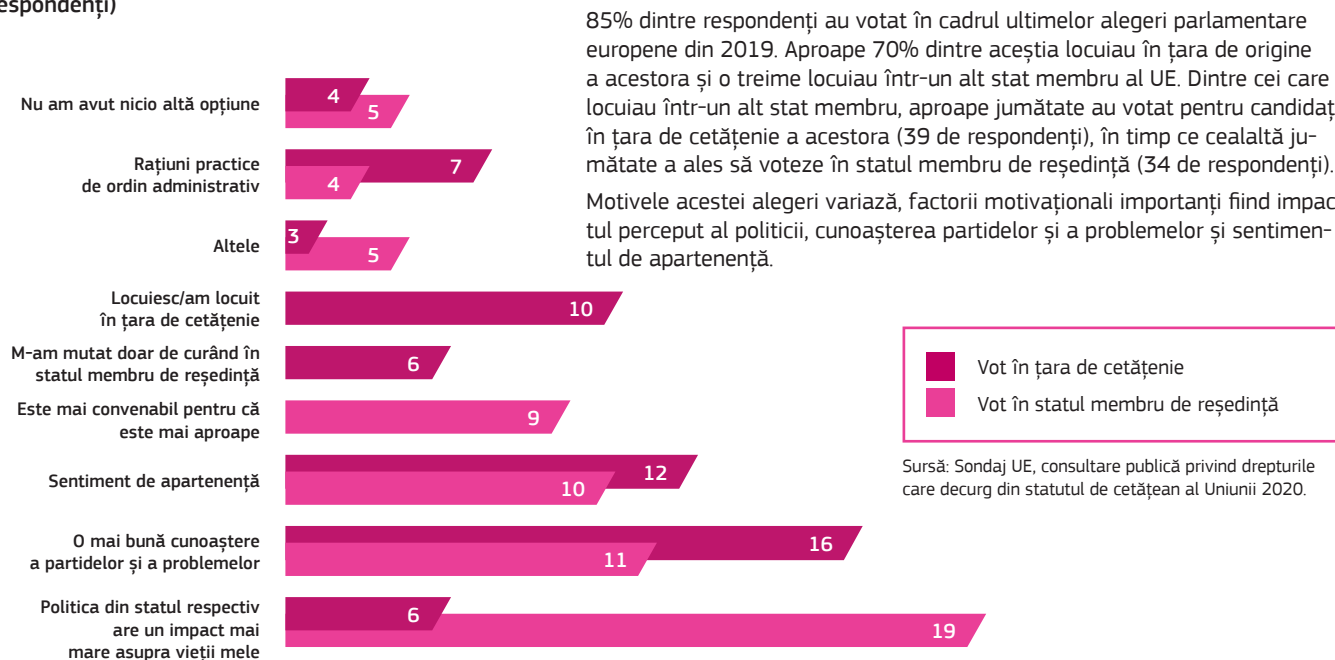
În plus, respondenții au evidențiat potențialul pentru:

- Un sistem de identificare online la nivelul întregii UE în scopuri de guvernare electronică
- Site-uri la nivel național care explică drepturile acestora

Dreptul de a vota și de a candida

Cetățenii mobili ai UE au, de asemenea, dreptul de a vota și de a candida la alegerile pentru Parlamentul European în statul membru în care își au reședința în aceleași condiții ca și cetățenii respectivului stat. Cetățenii mobili ai UE au, de asemenea, dreptul de a vota și de a candida la alegerile locale în statul membru în care își au reședința.

Figura 3 – Motivele votului în statul membru de reședință față de țara de cetățenie (număr de respondenți)

Votul electronic sau online a fost considerat convenabil și mai ușor de accesat pentru cetățenii din străinătate. Cu toate acestea, posibilitatea fraudei, a manipulării voturilor și a atacurilor cibernetice au fost printre principalele preocupări ale respondenților (fiind selectate de 173 și 161 dintre respondenți). Cu toate acestea, pentru 120 (46% dintre respondenți), beneficiile votului electronic sau online încă depășesc riscurile, în timp ce 86 au considerat contrariul.

Peste jumătate dintre respondenți au fost în favoarea votului prin corespondență. Cu privire la respondenții care s-au declarat împotriva, temerile au inclus fraudă și manipularea și lipsa de încredere în funcționarea corectă a serviciilor poștale. Există diferențe între statele membre, cu niveluri mai ridicate de aprobare în țările în care votul prin corespondență este deja exercitat la fiecare nivel al sistemului electoral.

Dreptul la protecție consulară

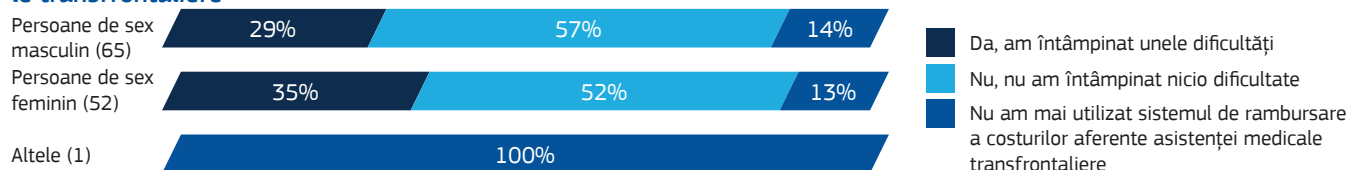
Ca parte a drepturilor acestora care decurg din statutul de cetățean al Uniunii, cetățenii Uniunii au dreptul de a solicita ajutor de la ambasada sau consulatul oricărui alt stat membru al UE în cazul în care se află într-o situație în care au nevoie de asistență în afara UE, ambasada sau consulatul din propriul stat membru nefiind efectiv în măsură să îi ajute.

Aproape un sfert dintre respondenți au călătorit într-o țară din afara UE în care țara de cetățenie a acestora nu are ambasadă sau consulat. Din acest procent de 24%, 13% și-au exercitat dreptul la protecție consulară în principal din cauza pierderii documentelor de călătorie. În general, respondenții au considerat că acest sprijin ar putea fi dezvoltat și promovat în continuare. Respondenții au indicat că delegațiile UE ar trebui să aibă un rol mai activ în ceea ce privește acordarea de asistență cetățenilor UE nereprezențați, în special cu privire la evacuarea și repatrierea cetățenilor UE, eliberarea documentelor de călătorie provizorii și acordarea de sprijin cetățenilor UE care sunt victime ale unei infracțiuni sau care au fost arestați.

Simplificarea mobilității și a vieții în Europa

Deși Comisia va oferi cetățenilor instrumente îmbunătățite pentru a-și proteja sănătatea prin noul program EU4Health, cetățenii Uniunii beneficiază deja în urma mai multor directive transfrontaliere. De exemplu, cetățenii Uniunii au dreptul de a accesa servicii de asistență medicală în orice stat membru și de a li se restitui costurile aferente tratamentului de către casa de sănătate din statul membru de reședință al acestora. Chiar dacă cetățenii Uniunii apelează adesea la servicii medicale în străinătate, experiența privind rambursarea costurilor aferente asistenței medicale transfrontaliere este limitată.

Figura 4 - Experiență și dificultăți privind utilizarea sistemului de rambursare a costurilor aferente asistenței medicale transfrontaliere

Sursă: Sondaj UE, consultare publică privind drepturile care decurg din statutul de cetățean al Uniunii 2020. Notă: Număr de observații: 240

49 de respondenți au locuit într-un stat membru și au lucrat în altul. Pentru puțin peste 25% dintre aceștia, acest lucru a avut drept rezultat dubla impunere, iar 39% au fost scutiți de impozitare în statul membru de reședință. Îndeplinirea obligațiilor fiscale a fost percepută ca fiind mai anevoioasă în statul membru de reședință (57%) decât în statul de desfășurare a activității profesionale (38%). Singurul respondent care a considerat întregul exercițiu foarte ușor a indicat că a angajat un consilier fiscal.

Impactul pandemiei de COVID-19

Impactul COVID-19 este larg răspândit, iar reacțiile privind protejarea sănătății publice și a economiei au fost rapide. În același timp, provocările persistă. Potrivit Serviciului European pentru Acțiune Cetățenească, „cetățenii mobili ai UE au întâmpinat obstacole fără precedent ca urmare a pandemiei de COVID-19 în curs”.

În timpul pandemiei de COVID-19, doar 73 dintre respondenți au locuit într-un alt stat membru decât țara de cetățenie a acestora sau au fost surprinși de pandemia de COVID-19 în timp ce călătoreau într-un alt stat membru al UE. Aproximativ 50 dintre respondenți nu au întâmpinat dificultăți privind accesarea informațiilor într-o limbă pe care o pot înțelege sau cu privire la etapele care trebuie parcurse sau posibilitatea de a călători.

În ceea ce privește măsurile luate la nivel național pentru a răspunde pandemiei de COVID-19, ați întâmpinat dificultăți în ceea ce privește accesarea unuia dintre următoarele elemente în timp ce vă aflați într-un alt stat membru al UE?	Da, am întâmpinat dificultăți	Nu, nu am întâmpinat dificultăți	Nu se aplică	Nu știu	Număr de răspunsuri
1. Informații necesare privind pandemia și etapele care trebuie parcurse, într-o limbă pe care o înțelegeți	19%	70%	10%	1%	73
2. Informații necesare privind situația de la frontieră din țara dvs. de reședință sau țara pe teritoriul căreia călătoriți, într-o limbă pe care o înțelegeți	29%	64%	5%	1%	73
3. Eforturi de repatriere pentru a vă ajuta să vă întoarceți în siguranță acasă	12%	16%	66%	5%	73
4. Documente necesare din țara dvs. de cetățenie (precum acte de identitate reînnoite)	16%	26%	52%	5%	73
5. Documente necesare pentru țara dvs. de reședință (precum documente de ședere sau vize pentru membrii familiei din afara UE)	15%	22%	56%	7%	73
6. Asistență medicală specifică	18%	32%	48%	3%	73
7. Alte tipuri de asistență specifică, precum îngrijirea copiilor pentru lucrătorii esențiali	6%	15%	72%	7%	72
8. Altele	14%	9%	58%	19%	43

În general, 184 (70%) au considerat că au fost bine informați cu privire la situație și 176 (67%) au putut găsi informațiile de care aveau nevoie cu privire la pandemie prin intermediul instituțiilor naționale și ale UE sau prin intermediul mass-mediei. Cu toate acestea, pentru aproape 117 dintre respondenți (47%), mass-media nu a furnizat informații utile.

Concluzii

Cetățenia Uniunii, un statut juridic unic, reprezintă una dintre cele mai mari realizări ale proiectului european. Exercițarea practică a drepturilor la nivel transfrontalier, precum dreptul de a vota, de a studia, de a lucra sau de a locui în alte state membre ale UE, afectează viața de zi cu zi a tuturor europenilor, iar protecția și promovarea acestor drepturi sunt esențiale pentru activitatea Comisiei. Pandemia de COVID-19 a demonstrat într-o măsură și mai mare importanța drepturilor care decurg din statutul de cetățean al Uniunii.

Prezenta consultare a oferit Comisiei informații utile în ceea ce privește eforturile acesteia de a aduce beneficii concrete cetățenilor Uniunii cu privire la exercitarea efectivă a drepturilor acestora care decurg din statutul de cetățean al Uniunii.